

**UCHWAŁA NR 247/24**  
**ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

z dnia 19 czerwca 2024 roku

**w sprawie przyjęcia dokumentu pn.: „Informacja o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa świętokrzyskiego wraz z oceną ich efektywności za 2023 r.” oraz przekazania jej Ministrowi Klimatu i Środowiska.**

Na podstawie art. 36b ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.), w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2151 ze zm.), art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566) uchwała się, co następuje:

**§ 1**

1. Przyjmuje się dokument pn.: „Informacja o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa świętokrzyskiego wraz z oceną ich efektywności za 2023 r.”, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.
2. Przekazuje się dokument pn.: „Informacja o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa świętokrzyskiego wraz z oceną ich efektywności za 2023 r.”, Ministrowi Klimatu i Środowiska.

**§ 2**

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

**§ 3**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**MARSZAŁEK**  
**WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**  
**RENATA JANIK**

*(dokument podpisano elektronicznie)*

Załącznik nr 1 do uchwały Nr 247/24  
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego  
z dnia 19 czerwca 2024 r.

Informacja o stanie realizacji działań w zakresie  
zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie  
województwa świętokrzyskiego wraz z oceną ich  
efektywności za 2023 r.

## **I. Uwarunkowania prawne.**

Zgodnie z art. 36b ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.), zarząd województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu coroczną informację o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa wraz z oceną ich efektywności, w terminie do dnia 30 czerwca za poprzedni rok kalendarzowy. Ponadto, w myśl art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2151 ze zm.), informację, o której mowa powyżej, sporządza się po raz pierwszy za rok, w którym zostanie uchwalona aktualizacja krajowego planu gospodarki odpadami. W związku z tym, że Rada Ministrów podjęła w dniu 12 czerwca 2023 r. uchwałę Nr 96 w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028, która została ogłoszona w dniu 12 lipca 2023 r. w Monitorze Polskim, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego przygotował po raz pierwszy przedmiotową informację za 2023 r.

Zagadnienia związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów reguluje ww. ustawa o odpadach. Dotyczą one z jednej strony oszczędzania surowców naturalnych poprzez wykorzystanie materiałów, substancji, przedmiotów w obiegu zamkniętym, a z drugiej ograniczenia wpływu gospodarki odpadami na środowisko naturalne, w tym redukcji emisji gazów cieplarnianych. Zapobieganie powstawaniu odpadów jest priorytetowym kierunkiem w rozwoju zielonej transformacji województwa. Ma ono swoje odzwierciedlenie w wielu dokumentach strategicznych obowiązujących na poziomie krajowym oraz regionalnym takich jak: Krajowy plan gospodarki odpadami 2028, Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego. Uwzględniając treść ww. dokumentów oraz szeroko pojęty zrównoważony rozwój województwa, w 2023 r. prowadzono różnorodne działania w obszarze zapobiegania powstawaniu odpadów, z udziałem przedstawicieli przedsiębiorców, administracji publicznej, organizacji pozarządowych i naukowców, a także mieszkańców.

Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej preferowanym działaniem w hierarchii sposobów postępowania z odpadami wyrażonej w art. 17 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy o odpadach. Natomiast w świetle definicji, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 33 ww. ustawy o odpadach, przez zapobieganie powstawaniu odpadów rozumie się

środki zastosowane w odniesieniu do produktu, materiału lub substancji, zanim staną się one odpadami, zmniejszające:

- a) ilość odpadów, w tym również przez ponowne użycie lub wydłużenie okresu dalszego używania produktu,
- b) negatywne oddziaływanie wytworzonych odpadów na środowisko i zdrowie ludzi,
- c) zawartość substancji niebezpiecznych w materiałach i produktach.



[Źródło zdjęcia: <https://www.bing.com>]

Rys.1. Hierarchia postępowania z odpadami.

Zapobieganie powstawaniu odpadów znajduje kolejne uregulowanie w art. 18 ust. 1 ww. ustawy o odpadach, który stanowi, iż każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ich ilość i negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia. Jednym z przykładowych środków służących zapobieganiu powstawaniu odpadów jest prowadzenie publicznych kampanii edukacyjnych. Dodatkowo ustawodawca w art. 19a ust. 1 tej ustawy określił, że zapobieganie powstawaniu odpadów polega m.in. na:

- 1) zachęcaniu do ponownego używania produktów i tworzenia systemów promujących ich naprawę i ponowne użycie, w szczególności w odniesieniu do

sprzętu elektrycznego i elektronicznego, tekstyliów, mebli, opakowań oraz materiałów i produktów budowlanych;

- 2) zachęcaniu do dokonywania darowizn produktów spożywczych i do innych form redystrybucji żywności, przy zachowaniu pierwszeństwa przeznaczania dla ludzi przed wykorzystaniem jako paszy dla zwierząt czy przetwarzania na produkty niespożywcze;
- 3) opracowaniu i wspieraniu kampanii informacyjnych podnoszących poziom świadomości na temat zapobiegania powstawaniu odpadów i zaśmiecania.

Jak wynika z treści art. 34a ww. ustawy o odpadach, zapobieganie powstawaniu odpadów prowadzi się w szczególności na podstawie Krajowego programu zapobiegania powstawaniu odpadów (KPZPO), którego częścią jest program zapobiegania powstawaniu odpadów żywności. Natomiast, na poziomie wojewódzkim, zapobieganie powstawaniu odpadów ujęte jest wojewódzkim planie gospodarki odpadami.

Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, stanowiący załącznik do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028, wśród rekomendowanych działań nie określa działań dla samorządu województwa. Natomiast są one wskazane dla stosownych ministrów oraz innych organów i instytucji m.in.: ministra właściwego do spraw klimatu, ministra właściwego do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, Głównego Urzędu Statystycznego, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Urzędu Zamówień Publicznych. Niektóre z tych działań, np. z zakresu wspierania badań i rozwoju innowacyjnych technologii, promowania dobrych praktyk w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, czy prowadzenia kampanii edukacyjnych uwzględniono w uchwalonym przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dniu 26 października 2023 r. „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” (WPGO). W dokumencie tym określono kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów odnoszące się do:

1. Edukowania ekologicznego społeczeństwa poprzez propagowanie prawidłowych postaw konsumenckich.
2. Wspierania merytorycznego realizacji przedsięwzięć prowadzących do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz mających na celu przygotowanie produktów do ponownego użycia.

3. Rozwoju sieci punktów napraw przedmiotów domowych i ponownego użycia, w szczególności w ramach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
4. Poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, opartych na gospodarce o obiegu zamkniętym.
5. Propagowania stosowania zielonych zamówień poprzez włączanie do zamówień kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów oraz dokonywania zielonych zakupów przez przedsiębiorców.

## **II. Stan realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów w województwie świętokrzyskim w 2023 r.**

Mając na względzie powyższe uwarunkowania prawne jak również obowiązujące dokumenty programowe, w województwie podjęto szereg działań związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów, które realizowane były przez różne podmioty, np.: jednostki administracji publicznej, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz mieszkańców różnych grup wiekowych.

### **1. Edukowanie ekologiczne społeczeństwa poprzez propagowanie prawidłowych postaw konsumenckich.**

Wychodząc naprzeciw potrzebom zaspokajania wiedzy z zakresu ochrony środowiska przeprowadzono szereg działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Były one realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe.

Działania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego:

#### *Województwo*

- Przeprowadzono kampanię edukacyjno-informacyjną pn.: „Razem TworzyMy Ekoświętokrzyskie” dotyczącą ochrony środowiska, w tym zapobiegania powstawaniu odpadów, skierowaną do wszystkich mieszkańców województwa świętokrzyskiego w poszczególnych grupach wiekowych: dzieci w wieku przedszkolnym, młodzieży szkolnej, osób dorosłych, w tym seniorów. W efekcie

podjętych działań ponad 500 tysięcy mieszkańców pogłębiło swoją wiedzę ekologiczną. Kampania obejmowała realizację 6 zadań: produkcję wraz z dystrybucją 3 filmów, produkcję wraz z emisją 3 spotów radiowych i telewizyjnych, zakup materiałów edukacyjnych oraz gadżetów, organizację w każdym powiecie spotkań z przedstawicielami Kół Gospodyń Wiejskich i Klubów Seniora, organizację konkursu ekologicznego dla szkół podstawowych z terenu woj. świętokrzyskiego oraz organizację pikniku ekologicznego. Zarówno w filmach przeznaczonych dla dorosłych mieszkańców jak i dla młodzieży oraz dzieci przedstawiono m.in. sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym odpadów żywności polegające np. na dokonywaniu świadomych, zaplanowanych zakupów z zastosowaniem list niezbędnych produktów, wypożyczaniu urządzeń rzadko używanych, przekazywaniu do naprawy lub nadawaniu nowego przeznaczenia użytkowanych sprzętów, przekazywaniu do ponownego użycia odzieży, zabawek, mebli itp.

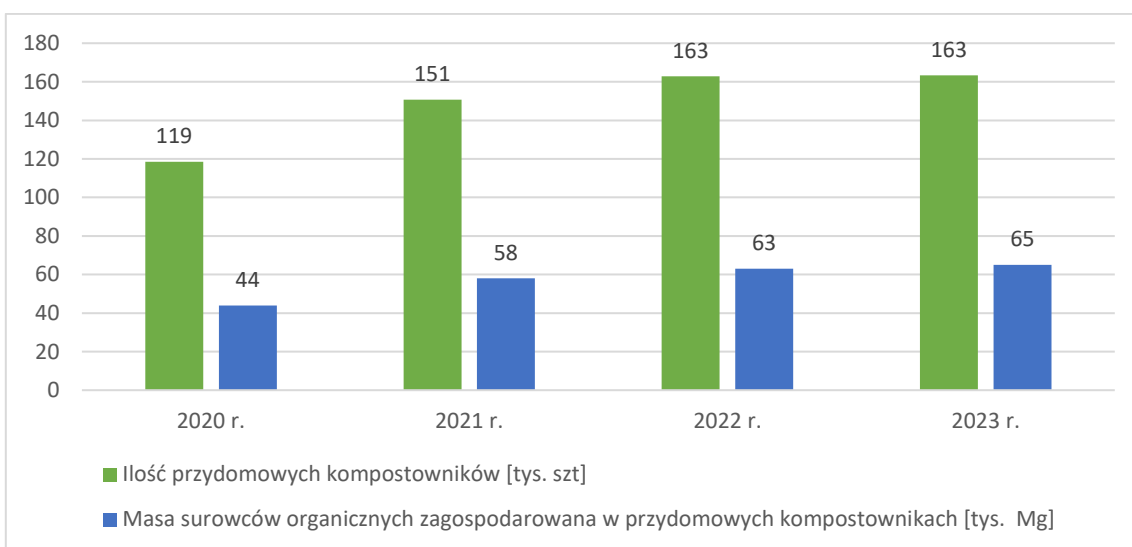
- Przeprowadzono spotkania, warsztaty, konferencje, w trakcie których udzielono wsparcia merytorycznego przedstawicielom administracji publicznej i przedsiębiorcom w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w istocie prowadzącej do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz informowano o możliwościach finansowania inwestycji proekologicznych ze środków publicznych, m.in. podczas:
  - konferencji pn.: „Razem Tworzymy Ekoświętokrzyskie” i stoiska targowego zorganizowanego na XXIII Międzynarodowych Targach Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH w Kielcach,
  - warsztatów komunalnych (skierowanych do przedstawicieli administracji publicznej i przedsiębiorców)
  - konferencji „MIFOD IX Międzynarodowe Forum Gospodarki Odpadami”, na Targach w Kielcach,
  - „Kongresu Miast Polskiej Stolicy Recyklingu”, w Słoku, gm. Bełchatów.

#### *Gminy*

- 93 % samorządów gminnych przeprowadziło 313 akcji informacyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów, w placówkach edukacyjnych, podczas pikników ekologicznych, festynów i innych spotkań z mieszkańcami gmin. Efekty tych działań widoczne były we wzroście ilości

kompostowników oraz masy frakcji organicznej w nich zagospodarowanej, co przyczyniło się do rozwoju biogospodarki o obiegu zamkniętym w gospodarstwach domowych i ograniczenia stosowania nawozów sztucznych. W 2023 r. funkcjonowało 163 262 przydomowych kompostowników, tj. o ok. 45 tys. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 38%). Zagospodarowano w nich 65 142 Mg frakcji organicznej w 2023 r., czyli o 47 % więcej niż w 2020 r (44 446 Mg).

- 32% samorządów gminnych posiadało strony internetowe poświęcone tematyce zapobiegania powstawaniu odpadów.



[Źródło: UMWŚ]

Rys. 2. Zagospodarowanie frakcji organicznej w przydomowych kompostownikach funkcjonujących w województwie świętokrzyskim za w latach 2020 - 2023.

Działania realizowane przez lokalne banki żywności:

- Kielecki Bank Żywności z siedzibą w Kielcach oraz Świętokrzyski Bank Żywności z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim, w 2023 r. przeprowadziły 128 akcji, warsztatów, spotkań i festynów poświęconych zapobieganiu powstawaniu odpadów żywności, racjonalnemu gospodarowaniu żywnością i propagowaniu prawidłowych postaw konsumenckich. Niniejsze banki żywności w ramach współpracy z organizacjami partnerskimi zapobiegły zmarnowaniu w województwie ok. 551 Mg żywności, dystrybuując ją osobom potrzebującym.

Poniżej przedstawiono przykłady treści zawartych w wyprodukowanych i rozdystrybuowanych filmach w ramach kampanii pn.: „Razem TworzyMy Ekoświętokrzyskie” odnoszące się zapobiegania powstawaniu odpadów.

]



„Warto wybierać towary kupowane na wagę, rezygnując z produktów pakowanych w kilka warstw opakowań”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_młodzież\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego  
[Źródło: UMWŚ]

„Kupuj świadomie”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_mieszkańcy\_1  
[Źródło: UMWŚ]

„Na zakupy zawsze zabieraj torbę wielokrotnego użytku”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_młodzież\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego  
[Źródło: UMWŚ]

„Naprawiaj przedmioty, zamiast kupować nowych”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_młodzież\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego  
[Źródło: UMWŚ]

„Na zakupy zabieraj przygotowaną wcześniej listę zakupów, aby uniknąć kupowania zbędnych rzeczy i zapobiegać marnowaniu żywności”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_młodzież\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego  
[Źródło: UMWŚ]

„Wypożyczaj sprzęty rzadko używane zamiast ich kupować”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_mieszkańcy\_1  
[Źródło: UMW]

„Nie marnuj żywności”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_mlodzię\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego

[Źródło: UMWŚ]

„Podziel się rzeczami, których nie potrzebujesz”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_mlodzię\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego

[Źródło: UMWŚ]

„W czasie posiłku możesz poprosić o mniejszą porcję, aby nie produkować odpadów”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_dzieci\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego

[Źródło: UMWŚ]

„Pomyśl czy musisz mieć kolejną nową zabawkę, może warto wymienić się z koleżanką, kolegą, swoją książką, grą lub pluszakiem”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_dzieci\_Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego

[Źródło: UMWŚ]

„Kompostuj”.



Razem tworzyMY EKOświętokrzyskie\_film edukacyjny\_mieszkańcy\_1

[Źródło: UMWŚ]

## **2. Wspieranie merytoryczne realizacji przedsięwzięć prowadzących do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz mających na celu przygotowanie produktów do ponownego użycia.**

Wspierano merytorycznie realizację przedsięwzięć, które miały związek z:

- Osiąganiem coraz wyższych standardów środowiskowych, m.in. poprzez:
  - Produkcję z osadów ściekowych środka poprawiającego właściwości gleby oraz wprowadzanie go do obrotu, na podstawie pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa, w czterech zakładach usług komunalnych. W 2023 r. wytworzono łącznie ponad 1330 Mg ww. materiału, o blisko 1000 Mg więcej niż w 2022 r. (wzrost o około 300 %).
  - Ponowne użycie odzieży i tekstyliów, zbieranych przez różne organizacje charytatywne i stowarzyszenia np. Polski Czerwony Krzyż (PCK).
  - Opracowanie materiałów informacyjnych i propagowanie przydomowego kompostowania materiałów organicznych, które zyskało aprobatę mieszkańców i w efekcie przełożyło się na wzrost ilości przydomowych kompostowników.
- Udzieleniem zezwoleń na przetwarzanie odpadów uwzględniających rodzaje odpadów, które utracą statusu odpadów. W 2023 r. Marszałek Województwa Świętokrzyskiego wydał 4 ww. decyzje, gdzie określono, że łącznie 385 000 Mg odpadów (m.in.: odpadowa gleba i ziemia, w tym kamienie, mieszanki bitumiczne odpady z remontów i przebudowy dróg) utraciło status odpadów, a więc zmniejszyła się masa wytwarzanych odpadów.
- Wydaniem decyzji potwierdzających spełnienie warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny. W 2023 r. Marszałek Województwa Świętokrzyskiego wydał 3 decyzje, gdzie określono, że łącznie 20 811 Mg przedmiotów lub substancji (m.in.: blacha stalowa, roślinne kwasy tłuszczowe powstające w procesie produkcji lecytyny proszkowej, pyły powstające w procesie technologicznym wypalania klinkieru) zostało uznane za produkt uboczny.

## **3. Rozwój sieci punktów napraw przedmiotów domowych i ponownego użycia, w szczególności w ramach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.**

Promowano rozwijanie sieci punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), w tym punktów napraw i ponownego użycia. Informowano o potrzebie ich rozwijania oraz o możliwościach dofinansowania budowy, rozbudowy i modernizacji PSZOK z „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020” (RPO) oraz z programu „Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021 – 2027”.

W efekcie, w 2023 r. udzielono wsparcia finansowego z RPO dwóm gminom w kwocie ponad 1,5 mln zł, którą przeznaczono na utworzenie PSZOK w gminie Zagnańsk i modernizację PSZOK w gminie Daleszyce. Natomiast gmina Chmielnik, z własnych środków finansowych zmodernizowała PSZOK m.in. w zakresie utworzenia punktu napraw i ponownego użycia.

Na koniec 2023 r. w województwie funkcjonowało 79 PSZOK oraz 6 punktów napraw i ponownego użycia utworzonych w ramach PSZOK (gm. Sandomierz, gm. Brody, gm. Krasocin, gm. Masłów, gm. Tuczępy, gm. Chmielnik).

#### **4. Poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, opartych na gospodarce o obiegu zamkniętym.**

Uczestniczono w realizacji międzynarodowych projektów:

- „BioGoLocal - wdrażanie biogospodarki obiegu zamkniętego na poziomie lokalnym” (finansowany ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014 - 2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021).
- CORE „Composting in Rural Environments”, czyli „Kompostowanie na obszarach wiejskich” (współfinansowany ze środków UE - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG EUROPA 2021 – 2027).

W trakcie spotkań, które odbywały się w związku z realizacją ww. projektów, dzielono się własnymi doświadczeniami oraz poznawano dobre praktyki w obszarze biogospodarki o obiegu zamkniętym pod kątem ich zastosowania w województwie świętokrzyskim.

#### **5. Propagowanie stosowania zielonych zamówień poprzez włączanie kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów oraz dokonywania zielonych zakupów przez przedsiębiorców.**

W województwie propagowano stosowanie zielnych zamówień publicznych w jednostkach sektora finansów publicznych oraz dokonywanie zielonych zakupów przez przedsiębiorców. Z posiadanych danych wynika, że w 2023 r. 40% samorządów gminnych oraz samorząd województwa stosowało kryteria związane z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów w postępowaniu o udzielanie zamówienia publicznego. Z posiadanej wiedzy wynika, że również przedsiębiorcy stosowali ekologiczne kryteria przy dokonywaniu wybranych zakupów.

## **6. Pozostałe działania**

Rozwijano cyfryzację usług m.in. stosowano elektroniczny obieg dokumentów oraz aplikacje mobilne do informowania mieszkańców o harmonogramie wywozu odpadów, co przyczyniło się do zmniejszenia wytwarzania odpadów oraz do ograniczenia zużycia surowców wykorzystywanych np. do produkcji papieru.

Ponadto, działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów prowadzili również przedsiębiorcy demontujący pojazdy wycofane z eksploatacji w stacjach demontażu. W 2023 r. wymontowali łącznie ok. 3 tys. Mg części, tj. o 16% więcej niż w 2022 r. (ok. 2,6 tys. Mg), które zostały przekazane do ponownego użycia.

## **III. Ocena efektywności realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów**

W 2023 r. w wyniku podjętych działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów osiągnięto satysfakcjonujący poziom ich efektywności. Prowadzone bowiem działania informacyjno – edukacyjne oraz inwestycyjne, a także zastosowane ich formy stopniowo przynoszą oczekiwane rezultaty. Pozwalają przewidywać jaki progres zostanie osiągnięty w przyszłości, a zatem dotychczasowa praktyka powinna być kontynuowana oraz rozwijana.

Natomiast propagowanie zapobiegania powstawaniu odpadów jest mechanizmem proefektywnościowym i przebiega długofalowo oraz wieloetapowo. W województwie świętokrzyskim proces działań na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów zapoczątkowany został kilka lat temu, kiedy pojawiły się pojedyncze inicjatywy i projekty pilotażowe w tym obszarze. W kwestii zapobiegania powstawaniu

odpadów stopniowo następuje także harmonizacja podejmowanych działań poprzez np. aktywizowanie różnych grup odbiorców przekazywanych informacji o tematyce środowiskowej, uwzględniającej zapobieganie powstawaniu odpadów, nadając im walor otwartego dialogu i budowania relacji z mieszkańcami naszego regionu.

Reasumując, zapobieganie powstawaniu odpadów jest jednym z wielu obszarów szerszej koncepcji zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego, opartej na innowacyjności, gospodarce o obiegu zamkniętym, w tym biogospodarce.

Tabela 1. Zestawienie informacji o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa wraz z oceną ich efektywności za 2023 r.

Lp.	Nazwa działania / Kierunek działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym - jeśli działanie jest w nim ujęte <sup>1</sup>	Institucja/ organ/ podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Realizacja	Ocena efektywności <sup>2</sup>
<b>Edukowanie ekologiczne społeczeństwa poprzez propagowanie prawidłowych postaw konsumenckich.</b>						
1.	<p><b>Działania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego: województwo</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Przeprowadzono kampanię edukacyjno-informacyjną pn.: „Razem TworzyMy Ekoświętokrzyskie” dotyczącą ochrony środowiska, obejmującą także obszar gospodarki odpadami, w tym zapobiegania powstawaniu odpadów, skierowaną do wszystkich mieszkańców województwa świętokrzyskiego w poszczególnych grupach wiekowych: dzieci w wieku przedszkolnym, młodzieży szkolnej, osób dorosłych w tym seniorów.</li> <li>W trakcie zorganizowanych spotkań, konferencji, warsztatów udzielano wsparcia merytorycznego przedstawicielom administracji publicznej i przedsiębiorcom w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ, w istocie prowadzącej do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz możliwościach finansowania inwestycji proekologicznych ze środków publicznych.</li> </ul> <p><b>gminy</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>93 % samorządów gminnych przeprowadziło 313 akcji informacyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami, jak również w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, w placówkach edukacyjnych, podczas pikników ekologicznych, festynów i innych spotkań z mieszkańcami gmin.</li> <li>32% samorządów gminnych posiada strony internetowe poświęcone tematyce zapobiegania powstawaniu odpadów.</li> </ul>	WPGO rozdział 6, str. 153.	Województwo Świętokrzyskie/ Gminy/ Związki międzygminne z terenu województwa/ Lokalne banki żywności	2023 r.	Zrealizowano	<p>Pogłębiono wiedzę ekologiczną ponad połowy mieszkańców województwa.</p> <p>W 2023 r. funkcjonowało 163 262 przydomowych kompostowników, tj. o prawie 45 tys. szt. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 38%). Zagospodarowano w nich 65 142 Mg frakcji organicznej w 2023 r., czyli o 47% więcej niż w 2020 r. (44 446 Mg).</p>

<sup>1</sup> Jeśli działanie nie jest ujęte w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym należy wstawić „—”.

<sup>2</sup> Efektywność działań realizowanych na terenie województwa można ocenić na podstawie wskaźników np. przyjętych do ich monitorowania lub w przypadku działań, dla których nie określono wskaźnika - w sposób opisowy.

Lp.	Nazwa działania / Kierunek działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym - jeśli działanie jest w nim ujęte <sup>1</sup>	Instytucja/ organ/ podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Realizacja	Ocena efektywności <sup>2</sup>
	<p><b>Działania realizowane przez lokalne banki żywności</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kielecki Bank Żywności z siedzibą w Kielcach oraz Świętokrzyski Bank Żywności z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim, przeprowadziły 128 akcji, warsztatów, spotkań i festynów poświęconych zapobieganiu powstawaniu odpadów żywności, racjonalnemu gospodarowaniu żywnością i propagowaniu prawidłowych postaw konsumenckich.</li> </ul>					551 Mg żywności nie zostało zmarnowane (przekazano osobom potrzebującym).
<b>Wspieranie merytoryczne realizacji przedsięwzięć prowadzących do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz mających na celu przygotowanie produktów do ponownego użycia.</b>						
2.	<p>Wspierano merytorycznie realizację przedsięwzięć, które miały związek z:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kojarzeniem przedsiębiorców i ekspertów na rzecz realizacji innowacyjnych przedsięwzięć w zakresie wdrażania rozwiązań służących zapobieganiu powstawaniu odpadów i wykorzystaniu potencjału surowcowego zużytych substancji i materiałów. Działanie to zaowocowało rozpoznaniem nowej technologii karbonizacji hydrotermalnej wykorzystującej potencjał materii pochodzenia organicznego.</li> <li>• Osiąganiem coraz wyższych standardów środowiskowych, m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> <li>– Produkcję z osadów ściekowych środka poprawiającego właściwości gleby i wprowadzenie do obrotu, na podstawie pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa.</li> <li>– Ponowne użycie odzieży i tekstyliów, zbieranych przez różne organizacje charytatywne i stowarzyszenia np. Polski Czerwony Krzyż (PCK).</li> <li>– Opracowanie materiałów informacyjnych w postaci przewodnika uwzględniającego m.in.: przydomowe kompostowanie surowców organicznych oraz porady w jaki sposób można zapobiegać powstawaniu odpadów w celu rozpowszechnienia tych wzorców.</li> </ul> </li> <li>• Udzieleniem zezwoleń na przetwarzanie odpadów uwzględniających rodzaje odpadów, które utracą statusu odpadów.</li> <li>• Wydaniem decyzji potwierdzających spełnienie warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny.</li> </ul>	WPGO rozdział 6, str. 153.	Województwo Świętokrzyskie	2023 r.	Zrealizowano	<p>W czterech zakładach usług komunalnych wyprodukowano ponad 1330 Mg środka poprawiającego właściwości gleby z osadów ściekowych, blisko o 1000 Mg więcej niż w 2022 r. (wzrost o około 300 %).</p> <p>Uznano 20 811 Mg przedmiotów lub substancji jako produkty uboczne zaś 385 000 Mg odpadów utraciło status odpadów, a więc zmniejszyła się masa wytwarzanych odpadów.</p>



Lp.	Nazwa działania / Kierunek działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym - jeśli działanie jest w nim ujęte <sup>1</sup>	Instytucja/ organ/ podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Realizacja	Ocena efektywności <sup>2</sup>
<b>Rozwój sieci punktów napraw przedmiotów domowych i ponownego użycia, w szczególności w ramach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK).</b>						
3.	Promowano rozwijanie sieci punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w tym punktów napraw i ponownego użycia na terenie województwa.	WPGO rozdział 6, str. 153.	Województwo Świętokrzyskie/ Gminy/ Związki międzygminne z terenu województwa	2023 r.	Zrealizowano	<p>W 2023 r. udzielono wsparcia finansowego z RPO dwóm gminom w kwocie ponad 1,5 mln zł, którą przeznaczono na utworzenie PSZOK w gminie Zagnańsk i modernizację PSZOK w gminie Daleszyce. Natomiast gmina Chmielnik, z własnych środków finansowych, zmodernizowała PSZOK m.in. w zakresie utworzenia punktu napraw i ponownego użycia.</p> <p>Na koniec 2023 r. w województwie funkcjonowało 79 PSZOK oraz 6 punktów napraw i ponownego użycia utworzonych w ramach PSZOK (gm. Sandomierz, gm. Brody, gm. Krasocin, gm. Masłów, gm. Tuczępy, gm. Chmielnik).</p>

Lp.	Nazwa działania / Kierunek działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym - jeśli działanie jest w nim ujęte <sup>1</sup>	Instytucja/ organ/ podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Realizacja	Ocena efektywności <sup>2</sup>
<b>Poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, opartych na gospodarce o obiegu zamkniętym.</b>						
4.	<p>Uczestniczo w realizacji międzynarodowych projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• „BioGoLocal - wdrażanie biogospodarki obiegu zamkniętego na poziomie lokalnym” (finansowany ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014 -2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021).</li> <li>• CORE „Composting in Rural Environments”, czyli „Kompostowanie na obszarach wiejskich” (współfinansowany ze środków UE - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG EUROPA 2021 – 2027).</li> </ul>	WPGO rozdział 6, str. 153.	Województwo Świętokrzyskie/ Gminy/ Powiaty/ Przedsiębiorcy/ Fundacje	2023 r.	Zrealizowano	W ramach realizacji projektów międzynarodowych, dzielono się własnymi doświadczeniami oraz poznawano dobre praktyki w obszarze biogospodarki o obiegu zamkniętym pod kątem zastosowania nowych rozwiązań na terenie województwa.
<b>Propagowanie stosowania zielonych zamówień poprzez włączanie do zamówień, kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów oraz dokonywania zielonych zakupów przez przedsiębiorców.</b>						
5.	W województwie propagowano stosowanie zielonych zamówień publicznych w jednostkach sektora finansów publicznych oraz dokonywanie zielonych zakupów przez przedsiębiorców.	WPGO rozdział 6, str. 153.	Administracja publiczna/ Przedsiębiorcy	2023 r.	Zrealizowano	W 2023 r. 40% samorządów gminnych oraz samorząd województwa stosowało kryteria związane z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Z posiadanej wiedzy wynika, że przedsiębiorcy stosowali także ekologiczne kryteria przy dokonywaniu wybranych zakupów.

Lp.	Nazwa działania / Kierunek działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w wojewódzkim planie gospodarki odpadami/planie inwestycyjnym - jeśli działanie jest w nim ujęte <sup>1</sup>	Instytucja/ organ/ podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Realizacja	Ocena efektywności <sup>2</sup>
<b>Pozostałe działania</b>						
6.	<p>Rozwijano cyfryzację usług m.in. stosowano elektroniczny obieg dokumentów, stosowano aplikacje mobilne do informowania mieszkańców o harmonogramie wywozu odpadów.</p> <p>Ponadto, działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów prowadzili również przedsiębiorcy demontujący pojazdy wycofane z eksploatacji w stacjach demontażu.</p>	-	Administracja publiczna /Przedsiębiorcy	2023 r.	Zrealizowano	<p>Cyfryzacja usług przyczyniła się do się do zmniejszenia wytwarzania odpadów oraz do ograniczenia zużycia surowców wykorzystywanych np. do produkcji papieru.</p> <p>W 2023 r. przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji wymontowali łącznie ok. 3 tys. Mg części, tj. o 16% więcej niż w 2022 r. (ok. 2,6 tys. Mg), które zostały przekazane do ponownego użycia.</p>